

Brodogradilišta - tvornice montažnih zgrada

Inž. Mirko Posavec, Zagreb

Pomanjkanje narudžbi prisililo je mnoga brodogradilišta u svijetu da otpuste radnike, izvrše preorijentaciju u proizvodnji ili da likvidiraju. Opuštanje radnika i zatvaranje brodogradilišta najčešće je slučaj u Britaniji i Njemačkoj, dok se prelazak na drugu proizvodnju najviše vrši u Francuskoj, Danskoj i Holandiji, ali i u prve dvije zemlje.

Brodogradilišta kao dio metalne industrije obzirom na svoje strojeve i radnu snagu najpogodnija su za izradu raznih konstrukcija, cisterni, cjevovoda i sličnih predmeta, ali se u posljednje vrijeme pojavljuju i kao proizvođači sasvim drugačijih proizvoda i montažnih zgrada.

Kao proizvođači ovih objekata najprije su se javila brodogradilišta u Britaniji i Njemačkoj. Ona su počela proizvoditi montažne stambene zgrade i razne teške elemente za industriju stanova. Računa se da se danas veći broj brodogradilišta Britanije bavi ovom proizvodnjom, od kojih 7 u Škotskoj. Francuska je čak odobrila kredite brodogradilištima koja prelaze na drugu proizvodnju kako bi se mogla zadržati zaposlena radna snaga. Francusko je ministarstvo prosvjete odobrilo kredite za podizanje montažnih škola koje će izgraditi domaća brodogradilišta. Za račun Savezne Njemačke i Holandija će u svojim brodogradilištima raditi elemente za gradnju montažnih škola.

Njemačka brodogradilišta su već 1962. počela osjećati pomanjkanje narudžbi i sve više tražiti izravnu državnu subvenciju. Sama vlada nije bila sklona takvoj pomoći već je tadanji ministar privrede, a sadašnji kancelar Erhad anketirao 25 brodogradilišta da li bi htjela preći na proizvodnju montažnih stambenih zgrada. 16 od njih, a među njima i velika kao Blohn und Voss iz Hamburga i jedno iz Emdena, izjavila se spremnim da pređe na takvu proizvodnju koja im omogućuje zadržavanje kvalificirane radne snage, čak i uzimanje nove nekvalificirane, kao i dobru zara-

du, jer je problem stambenog prostora svuda jednako akutan. Brodogradilišta međutim raspolažu s potrebnim strojevima za izradu konstrukcija, teškim dizalicama i s dovoljno natkritog prostora, a sami se elementi mogu lako transportirati bilo kopnom ili morem. Osim toga u njih se ugrađuju i svi sanitarni uređaji i ostale instalacije kao i kod nadgrađivanja na brodovima i u brodskim kabinama pa na tom poslu mogu biti angažirani i svi drugi majstori brodogradilišta, kao tesari, električari, stolari, soboslikari i t. d.

U Aalborg brodogradilištu objavljeno je 8. marta jedno neredovno porinučće. Naime, to je prvo porinučće obavljeno u Danskoj u nedjelju. Razlog tome je velika zaposlenost tog poduzeća tako da nije bilo vremena da se takva ceremonija obavi radnim danom. No, možda bi se iz toga dobio krivi dojam da je poduzeće preokupirano gradnjom brodova. Ono se takvim poslom bavi samo od vremena do vremena, a glavna mu je danas djelatnost — proizvodnja montažnih zgrada.

Već su se duže vremena u brodogradilištu bavili mišlju da preorijentiraju proizvodnju i da poput nekih njemačkih brodogradilišta pređu na proizvodnju čeličnih građevina. No takva koncepcija nije isprva našla pristaše. Tada su dva danska građevna poduzeća angažirana na gradnji montažnih zgrada zapitala brodogradilište ne bi li ono za njih gradilo montažne elemente i ono je taj prijedlog primilo. Danas je u ovoj djelatnosti zaposlen velik dio brodogradnog personala i direktor brodogradilišta nije nimalo zabrinut za budućnost svoga poduzeća. Po njegovu mišljenju izrada montažnih zgrada igrat će u budućnosti najvažniju ulogu u brodogradilištima. Kad se situacija razbistri, brodogradilište će se moći vratiti na gradnju brodova, tj. na svoju osnovnu djelatnost.